

ὦ εἰς Ἰσπανίαν, εἶπον εἰς τὴν μητέρα μου: «Ἐάν πρῶγμά τι ἐν Μαδρίτῃ μέλλῃ νὰ μὲ παρηγορήσῃ διὰ τὴν ἐκ τῆς οἰκογενείας ἀπομάκρυνσίν μου, τοῦτο θὰ ἦνε νὰ μὴν ἀκούω πλέον τὰ ποικίλα καὶ στερεότυπα ταῦτα παράπονα ἐπὶ τοῦ μισητοῦ τούτου θέματος»· φθάνω εἰς Μαδρίτην, εἰσέρχομαι ἐν τινὶ casa de huespedes, καὶ ὁ πρῶτος λόγος τῆς ξενοδόχου μου ἦτο νὰ μοὶ διηγηθῇ ὅτι ἤλλαξε τρεῖς ὑπηρετρίαν ἐντὸς μηνός, ὅτι εἶνε ἀπελπισία καὶ ὅτι δὲν ἤξυρει πλέον εἰς τίνα ἄγιον νὰ καταφύγῃ, ἡ δὲ σκηνὴ αὕτη ἀνευθεύτο καθεκάστην, καθ' ὅλην τὴν εἰεῖστε διαμονήν μου. Ἦσαν ἀτελεύτητα παράπονα. Ἐπανελθὼν παρ' ἐμοὶ διηγήθη τὸ γεγονός, ἡ δὲ μήτηρ μου συνεπέρανεν ὅτι τὸ προκειμένον κακὸν θὰ ἦτο γενικὸν εἰς ὅλους τοὺς τόπους. «Οὐχί, τῇ ἀπῆντησα, εἰς τὰς βορείους χώρας τὸ πρῶγμα δὲν θὰ ἔχη οὕτω. — «Θὰ ἴδῃς καὶ θὰ μὲ πληροφορήσῃς περὶ τούτου», μοὶ ἀπεκρίθη. Μεταβαίνω εἰς Παρῖσιους, εἰς δὲ τὴν πρῶτην κυρίαν, ἧς λαμβάνω τὴν γνωριμίαν, ἀπευθύνω τὸ ἐξῆς ζήτημα. Αἱ ὑπηρετρίαι εἶνε καὶ ἐδῶ, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ τὸ αἰώνιον βάσανον τῶν οἰκοδεσποινῶν; — «ὦ, ἀγαπητέ μοι Κύριε, μοὶ ἀπεκρίνατο αὕτη ἐνόησεν τὰς χεῖρας καὶ ὑψῶσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν, μὴ μοὶ δμιλήτε περὶ τούτου! » Me! ὁ ἐποίησε μακρὰν διήγησιν ἀγώνων, ἐκδιώξεων καὶ δυστυχημάτων. Γράφω τοῦτο εἰς τὴν μητέρα μου καὶ μοὶ ἀπαντᾷ «Ἄς ἴδωμεν εἰς Λονδίνον». Μεταβαίνω εἰς Λονδίνον, συνδιαλέγομαι μετὰ τινος Ἀγγέλιος ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ μὲ φέρει εἰς Ἀμβέρσην, καὶ ἀρχίζω νὰ ἐξηγῶ εἰς αὐτὴν τὸν λόγον τῆς φιλοπραγμοσύνης μου, εἶτα τῇ ὑποβάλλω τὸ σύνθημα ἐρώτημα. Αὕτη ἀποστρέφει τὴν κεφαλὴν, φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου της, εἶτα μοὶ ἀπαντᾷ τονίζουσα ἐκάστην λέξιν «Εἶνε μάστιξ Θεοῦ». Γράφω εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁμολογῶν ἐμαυτὸν ἠττηθέντα, προστίθημι ὅμως ὅτι ἐλπίζω νὰ κερδήσω ἐν Ὀλλανδίᾳ, χώρα φιλησύχῳ, ἐνθα αἱ οἰκίαι εἰσὶ κάλλιστα ὑπερτιμημένα καὶ καθαρώταται, ὁ δὲ οἰκιακὸς βίος τόσον γλυκὺς! Ἡ μήτηρ μου μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι καὶ αὕτη εἶνε διατεθειμένη νὰ παραδεχθῇ ἔντιμον ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῆς Ὀλλανδίας. Πλὴν καὶ αὕτη καὶ ἐγὼ εἶχομεν πάντοτε ἀμφιβολίας. Ἦμην ὅθεν ἀνυπόμονος νὰ φωτισθῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐκείνη δὲ ἐπερίμενον ἀνυπόμονως εἰδήσεις μου. Ἴδου διατί ἀπνύθυνα τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς τὸν εὐγενῆ ὀδηγόν μου τοῦ Δέσφ. Ἐκαστος δὲ δύναται ἤδη νὰ συμπεράνῃ μετὰ τίνος ἀνυπομονησίας περιέμεινα τὴν ἀπάντησίν του:

«Κύριε, μοὶ λέγει ὁ Ὀλλανδὸς μετὰ στιγμῆν τινα σκέψω, ἐν μόνον θὰ σᾶς εἴπω εἰς ἀπάντησιν. Ἐν Ὀλλανδίᾳ ἔχομεν, παροιμίαν λέγουσαν, ὅτι «αἱ ὑπηρετρίαι εἰσὶ τὸ σταύρωμα τῆς ζωῆς».

Αἱ χεῖρές μου ἐκόπησαν ἐξ ἀπελπισίας. «Ἴδου, πρῶτον, ἐξηκολούθησεν, ἐν μέγα κακόν. Ἐάν ἔχη τις μεγάλην οἰκίαν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη δύο ὑπηρετρίαι, τὴν μίαν διὰ τὸ μαγειρεῖον καὶ τὴν ἄλλην διὰ τὴν καθαριότητα. Τρόντι μὲ τὴν μανίαν, ἣν ἔχουσι νὰ πλύνωσιν ὡς καὶ αὐτὸν τὸν ἄερα, αἱ δύο αὗται ὑπηρεσίαι δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ μιᾶς μόνης. Πρὸς τούτοις διψῶσι λυσσῶδῶς ἐλευθερίας, θέλουσι νὰ μένωσι τὸ ἐσπέρως ἐκτὸς τῆς οἰκίας μέχρι τῶν δέκα, νὰ ἔχωσι δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μίαν ἡμέραν ἐντελῶς ἐλευθέραν. Πρέπει νὰ ἀνέχγηται τις ὅπως ὁ μνηστὴρ τῶν. Ἡ οἰονδήποτε ἄλλο πρόσωπον ἔρχεται νὰ τὰς ζητῇ εἰς τὴν οἰκίαν. Χορεύουσιν ἀνά τὰς ὁδοὺς καὶ κάμνουσι τὸν κόσμον ἄνω κάτω κατὰ τὰς εὐροτάς. Ἐκτὸς τούτου καὶ ἂν ἐδήλωσαν ἡδη ὅτι ἀναχωροῦσι, ὀφείλετε ὅμως νὰ περιμένετε πότε θὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ ἀπέλθωσιν, πολλάκις δὲ σᾶς κάμνουσι νὰ περιμένετε ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆνας. Ὁσχύτως ἀπαιτοῦσι μισθοὺς ἐννεμήοντα καὶ ἑκατὸν φιορίνια κατ' ἔτος. Πλὴν δὲ τῶν μισθῶν ζητοῦσι τόσα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ ὅλων τῶν πληρωμῶν τὰς ὁποίας κάμνει ὁ οἰκοδεσπότης, δῶρα παρ' ὅλων τῶν προσκαλουμένων φίλων ἀφεύκτως, ἕτερα δῶρα ἑκακτα ἐκ χρημάτων καὶ φορεμάτων καὶ πρὸ πάντων καὶ πάντοτε ὑπομονὴν, ὑπομονὴν καὶ ἀκόμη ὑπομονὴν».

Τοιοῦτοτρόπως ἔμαθον ἱκανὰ ὅπως πληροφορήσω ἐν γνώσει τὴν μητέρα μου· ἔστρεψα ἐπομένως τὸν λόγον ἐπὶ ἐτέρου ἤττον ἀνιαροῦ ἀντικειμένου.

[Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ]

Ἰγ.

ΛΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ

καὶ τινων ἄλλων ζῶων κινήσεις.

Πάντες γνωρίζουσι ὅτι οἱ κύνες, πρὶν ἢ κατακλιθῶσιν ἐπὶ τάπητος ἢ ἐπὶ ἄλλου σκληροῦ σώματος, περιτρέφονται κυκλῆδον ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν καὶ ξέουσι τὸ ἔδαφος διὰ τῶν προσθίων ποδῶν ἀσκοπῶς κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἡ πράξις αὕτη τῶν κυνῶν ἀνάγει βεβαίως τὴν ἀρχὴν της εἰς τοὺς ἀγρίους προπάτορας τῶν νῦν ἡμέρων κυνῶν, οἵτινες θέλοντες νὰ κατακλιθῶσι ἐπὶ τῆς χλοερᾶς καὶ ποδῶδους ἐπιφανείας τῶν πεδιάδων ἢ τῶν δασῶν, ἐπίεζον διὰ τῆς κυκλικῆς στροφῆς τοῦ σώματος καὶ τῶν ποδῶν τὴν χλόην, παρασκευάζοντες οὕτω στρωμνὴν μαλακὴν ἐντὸς βαθύσματος ἐπὶ τῆς λοιπῆς χλόης.

Ὅτι δὲ ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ὀρθὴ ἀποδεικνύει καὶ τὸ γεγονός καθ' ὃ οἱ θῶες, οἱ μεγάλοι οὔτω παρασκευάζουσι τὸ ἄχυρον ἐν τοῖς ζοολογικοῖς κήποις. Ὡστε ἡ πράξις αὕτη τῶν κυνῶν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς κληρονομικότητα, ἀπὸ τῶν προπατόρων παραμείναςαν μέχρι νῦν, καίπερ μὴ ἔχουσιν σκοπὸν τινα καὶ ἔννοιαν, ἀφοῦ αἱ λοιπαὶ

περιστάσεις του βίου και της δικίτης των κυνών μετεβλήθησαν.

Τὰς ἀσιόπου· τούτας ἔξις, τὰς ἐκ κληρονομικότητος ὑπαρχούσας ἀπαντῶμεν καὶ εἰς πλῆθος ἄλλο πράξεων τῶν ζώων, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀνθρώπων. Πολλὰ σαρκοφάγα ζῶα πρὶν ἢ ἐπιπηδήσωσι κατὰ τῆς λείας αὐτῶν προπαρασκευάζονται καταβιάζοντα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἔδαφος, καὶ προσεγγίζοντα τὸ σῶμα τῆ γῆ, ὅπως εἶνε ἔτοιμα. Ἡ ἔξις αὐτῆ παρῆμειν εἰς τοὺς ἡμέρους κύνας, οἵτινες καὶ μακρόθεν ἐνίοτε βλέποντες ζένον κύνα κύπτουσι καὶ ἐγγίζουσι τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἔδαφος, τοποθετούμενοι οὕτως ὅπως δι' ἐνὸς ἄλματος ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἂν καὶ ἡ δόλις εἶνε ὅλως ἔρημος καὶ ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ ἐτέρου κυνὸς μεγάλη.

Εἰς πάντας εἶνε γνωστὸν ὅτι, ὅταν οἱ κύνες ἀποθέσωσι τὰς ἀκαθαρσίας των, ζέουσιν εἶτα διόλιγον ξεσμῶν τὸ ἔδαφος κινουντες τοὺς τέσσαρας πόδας πρὸς τὰ ὀπίσω· τοῦτο δὲ πράττουσι καὶ ἐπὶ λιθίνου ἔτι ἔδαφους, καὶ ἐὰν ἐσκόπουν νὰ καλύψωσιν αὐτὰς διὰ χύματος ὅπως αἱ γαλαῖ. Ὅλως ὁμοίως πράττουσι καὶ οἱ λύκοι καὶ θῶες ἐν τοῖς ζωολογικοῖς κήποις, ἐν τούτοις δὲ οἱ τε λύκοι καὶ οἱ θῶες καὶ αἱ ἀλώπεκες οὐδέποτε καλύπτουσι, καὶ ἂν πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσιν ὄλαι αἱ εὐκολίαι, τὰς ἀκαθαρσίας των διὰ χύματος, ὅπως βεβαιούσιν οἱ φύλακες τῶν ζώων τούτων ἐν τοῖς θηριοτροφείοις. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ζῶα κατακωνύουσιν ἐν τῇ γῆ τὴν περισεύουσαν τροφήν. Ἡ ἔξις αὐτῆ τοῦ γένους τῶν κυνῶν, ἡ οἰκεία τῷ γένει τῶν αἰλούρων, εἶνε λείψανον ἄσκαρον κληρονομηθὲν παρ' ἀπωτάτου τινος προπάτορος τοῦ γένους τῶν κυνῶν, παρ' ᾧ τότε εἶχε σκοπὸν τινὰ ἄδηλον, νῦν δὲ διετηρήθη μόνον διὰ τῆς κληρονομικότητος.

Κύνες καὶ θῶες ἀρέσκονται τὰ μέγιστα περιφερόμενοι καὶ προστρέχοντες τὴν αὐχένα αὐτῶν καὶ τὰ νῶτα ἐπὶ θνησιμαίων ζώων. Τοῦτο γίνεται πιθανῶς ἕνεκα τῆς εὐαρέστου ὄσμη, ἣν τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν ζώων αἰσθάνονται, καίτοι οἱ κύνες δὲν τρώγουσι θνησιμαία. Οἱ λύκοι τούνατιον οὐδέλλως προστρέχονται ἐπὶ θνησιμαίων τοῦτου ἕνεκα ἐξηγεῖται ὁρθῶς τὸ γεγονός· διατὶ οἱ μεγαλείτεροι κύνες, οἵτινες πιθανῶς κατὰγονται ἀπὸ λύκων, οὐδέλλως προστρέχονται ἐπὶ θνησιμαίων, ἐνῶ μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως πράττουσι τοῦτο οἱ μικρότεροι, οἱ πιθανῶς ἀπὸ θῶων καταγόμενοι.

Οἶον δ' ἐπίδρατιν ἔχει ἡ κληρονομηθεῖσα ἔξις ἐπὶ τῶν ζώων δεικνύει τὸ παράδειγμα γαλῆς, ἥτις ἐκάλυψε διὰ τέφρας καθαρὸν ὕδωρ κοχλιαρίου χυθέντος ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς ἐσίας, χωρὶς νὰ ὀδηγηθῆ βεβαίως πρὸς τοῦτο οὔτε ὑπὸ τῆς ὄσμη οὔτε ὑπ' ἄλλου τινὸς αἰσθήματος, ἢ ὑπὸ μόνης τῆς ὀρασεως. Γνωσὸν δὲ ὅτι αἱ γαλαῖ καλύπτουσι ἀμφοτέρω τὰ εἶδη τῶν ἐκκριμάτων αὐτῶν διὰ χύματος.

Αἱ γαλαῖ παρέχουσιν ἡμῖν καὶ ἕτερον δεῖγμα πολυχρονίου κληρονομικότητος. Εἶνε πασίγνωστον ὅτι αὐταὶ οὐδέλλως ἀνέχονται νὰ βραχῶσιν οἱ πόδες των πιθανῶς ἐπειδὴ ἡ ἀρχικὴ αὐτῶν καταγωγὴ εἶνε αἱ ξηραὶ τῆς Αἰγύπτου χώραι. Βραχόμεναι δὲ τινάσσουσιν ἰσχυρῶς τοὺς πόδας πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ὕδατος. Ὑπάρχει δὲ παράδειγμα γαλῆς νεκρᾶς, ἥτις ἐτίναξε τοὺς πόδας αὐτῆς ὅλως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅταν πλησίον αὐτῆς ἐχύθη τυχαίως ὕδωρ χωρὶς οὐδὲ σταγῶν νὰ πέσῃ ἐπὶ τῶν ποδῶν της. Ἐνταῦθα ἔχομεν καταφανέστατον παράδειγμα μυϊκῆς κινήσεως ἐκ τῆς ἔξεως, ἥτις διηγέρθη σφαλερῶς διὰ τοῦ ἤχου ἀντὶ νὰ διεγερθῆ διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀφῆς.

Ἐν Βόννῃ 10 Ἰανουαρίου 1882.

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ.

ΤΟ ΕΝ ΜΟΝΑΧΩΙ ΧΑΛΚΟΥΤΕΙΟΝ

καὶ ὁ ἀνδρίας ΒΑΥΑΡΙΑ

Ὅτε ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ὁ Α' ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ κολοσσαῖον ἀνδριάντα τῆς Βαυαρίας, ἀνέθεσε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου εἰς τὸν περιώνυμον Schwantaler. Τὸ πλάσμα τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου ἦτο ἀνάλογον τῆς μεγαλοπροεποῦς ἰδέας τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν ἐπλάσθη ἐκ πηλοῦ μνημεῖον ὕψους 63 ποδῶν ὅσον ὁ μέλλων ἀνδρίας. Ὁ κολοσσὸς παρεδόθη μετὰ ταῦτα τῷ χύτῃ.

Ἡ κεφαλὴ ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελεσθῆ κατὰ πρῶτον. Ἐἶ ᾧ δὲ προητοιμάζετο τὸ μέταλλον πρὸς χύσιν, προησθάθη τὸ πνεῦμα τοῦ τεχνίτου ὅτι μὲ ὄλους τοὺς ὑπολογισμοὺς τὸ ὑλικὸν δὲν ἤθελεν ἀρκέσει πρὸς τὴν γιγάντειον ἐργασίαν, καὶ εἰς τὸν ἡμιελευθέρον ὄγκον προσετέθησαν 3,000 λίτραι χαλκοῦ. Ἡ ἐπιτυχία ἀπέδειξε πόσον ἡ πρόνοια αὐτῆ ἦτο εὐτυχῆς.

Καὶ νῦν ἐπρόκειτο νὰ χυθῆ τὸ στήθος τοῦ ἀνδριάντος· ὁ δὲ τεχνίτης συνέλαβε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο ὅλον. Οἱ ἰδόντες ποτὲ 3 ἢ 4 χιλ. λίτρας φλέγοντος ὑγροῦ μετάλλου νὰ βέωσι, πιθανὸν ἔντρομοι ὑπεχώρησαν ἐπὶ τῇ θέᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ διὰ τὸ μέρος τοῦτο ἦσαν ἀναγκαῖαι τεσσαράκοντα χιλιάδες λιτρῶν· πόσον μεγάλη ἡ ἐπιχείρησις αὕτη δύναται τις νὰ ἐνοήσῃ ἐὰν φαντασθῆ ὅτι 300,000 λιτρῶν ὑγροῦ μετάλλου ἐπλήρουν τὴν κάμινον.

Ἄλλ' ἰδοῦ. Ὁ ὄγκος ἀρχεται βραδείως διαλυόμενος, εὐμεγέθη τεμάχια πυροβόλων ἐπινέχονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὡς εἰ λέμβοι ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐξαφανίζονται βαθμηδόν. Μετ' οὗ πολὺ βλέπει τις σχηματιζόμενον ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐπίπαγον, ὅστις ἐπαπειλεῖ μέγαν κίνδυνον τῇ τε κάμινῳ καὶ τῷ προτύπῳ, ὅπερ ἵσταται περιμένον νὰ δεχθῆ ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὑγρὸν χαλκόν. Ἴνα μὴ ὁ καταστρεπτικὸς οὗτος φλοιὸς σχηματισθῆ, ἔξ ἀνδρες ἡμέραν τε καὶ νύκτα ἀνακινούσι διὰ μακρῶν σιδηρῶν καμάκων τὸν τοῦ πυρὸς ῥύακα. Ἀλλὰ διὰ χρόνου ὀφείλουσι νὰ ἀπομακρύνωνται, ἵνα